

תפקיד הפסיכולוג בחטיבת הביניים: עקרונות מרכזיים בעבודת פסיכולוג המסגרת עם הצוות, התלמידים וההורים

1. **שייכות מקצועית** – הפסיכולוגית כפופה לנהלי משרד החינוך, פועלת על פיהם ועובדת תחת המחלקה לחינוך במועצה.
2. **ביקורים שגרתיים בבית הספר** – הפסיכולוגית נוכחת בבית הספר, ליום עבודה קבוע, שנקבע בשיתוף פעולה והתחשבות עם צרכי הצוות. יום זה כולל פגישת היועצות קבועה עם כל אחת מיועצות החטיבה, השתתפות במפגשים הקבועים של הצוות הטיפולי, פגישות קבועות עם מנהלת החטיבה ומנהל השש-שנתי, ליווי צוותי החינוך המיוחד על פי הצורך, והשתתפות בוועדות בין מקצועיות במהלך השנה. הפסיכולוגית פועלת להביא זווית ראייה נוספת להתרחשויות שונות במערכת בהקשר החינוכי, החברתי והרגשי, לייעץ במקרים מורכבים רגשית ולסייע בגיבוש תוכנית התערבות מתאימה, הן ברמה הפרטנית והן ברמה המערכתית.
3. **תצפיות פרטניות** – לעיתים צוות בית הספר, לרוב באמצעות היועצת, מבקש מהפסיכולוגית את נקודת מבטה המקצועית בנוגע לאחד הילדים הספציפיים בבית הספר. במקרה כזה, הפסיכולוגית תיכנס לתצפית בשיעור או שתצפה במהלך ההפסקה, תוך שמירה על דיסקרטיות מירבית. תצפית כזאת מתרחשת אך ורק בהסכמת ההורים, לאחר קבלת אישור חתום מהם. להורים ישנה כמובן זכות

לסרב לתצפית. לאחר עריכת התצפית, הפסיכולוגית תעדכן את הורי הילד ואת צוות בית הספר באשר לרשמיה מהתצפית, ותציע, על פי הצורך, המשך התערבות רלוונטית.

4. השתתפות במפגשי צוות עם ההורים – לעיתים בעקבות היוועצות עם יועצת השכבה, מתקבלת החלטה לזמן הורים לפגישה עם הצוות בבית הספר, בהשתתפות הפסיכולוגית. מטרת הפגישות הללו היא לרוב, קבלת מידע מההורים ושיתוף ההורים במידע מהצוות בכדי להעמיק את ההיכרות ההוליסטית עם הילד, להבין טוב יותר את עולמו הפנימי ולמצוא יחד את המענה הנכון ביותר עבורו. בהתאם לצורך יקבעו פגישות מעקב בכדי לוודא שהמטרות שהוצבו אכן הושגו, ושהילד מתקדם בכיוון הרצוי. חשוב לידע את ההורים מראש בנוגע להשתתפות הפסיכולוגית בפגישה.

5. מפגשים של הדרכת הורים – פסיכולוגית המסגרת יכולה להציע להורים מפגשי הדרכה, על פי שיקול דעתה בשיתוף הצוות המקצועי, עד 5 מפגשים. המפגשים יכולים להיערך במשרד השירותים הפסיכולוגיים או בזום. נדרשת נוכחות של שני ההורים בכדי להגיע לתוצאות מיטביות. במידה והפגישה נערכת אונליין, יש לוודא קודם לכן קיומם של תנאים מתאימים – שקט, ילדים לא בסביבה, רוחב פס מתאים לשיחת וידיאו, מיקרופון ומצלמה תקינים. בפגישות אלה, הפסיכולוגית תבקש לקבל מההורים כל מידע רלוונטי על ילדם, על מצבו בבית, על שנותיו הראשונות, על התפתחותו, על ההתמודדות שלהם כהורים איתו ועל האופן בו הם תופסים את ההתמודדות שלו עם מצבים שונים ועל איך תופסים את השתלבותו במסגרות השונות בחייו. אנו מאמינים שההורים הם המומחים הטובים ביותר לגבי ילדם וכן המפתח לשינוי במצב הילד. נשמח ללמוד מההורים וגם להציע להם את נקודת המבט שלנו לגבי מאפיינים שונים שלו. מטרת העל של פגישות ההדרכה היא להביא לתפקוד מיטבי של הילד ולגבש לגביו דרכי פעולה יעילות ונעימות, תוך התחשבות במאפיינים הייחודיים שלו ושל משפחתו.

6. פניה אל הפסיכולוגית בית הספר באמצעות היועצת – הורים יכולים לפנות אל הפסיכולוגית גם באופן יזום. הסיבות לפניה הן מגוונות: קושי בהתנהלות מול הילד בבית או בבית הספר, קשיים בהצבת גבולות ובקבלת סמכות, שינויים קיצוניים ומדאיגים במצבו הרגשי של הילד, שאלה בנוגע לסימפטומים מחשידים, התלבטות לגבי ההתאמה למסגרת ועוד. במקרה הצורך, ניתן גם לפנות באופן דיסקרטי וישיר, באמצעות השארת הודעה במזכירות השפ"ח (פרטי התקשרות בסוף מסמך זה).

7. ועדות אפיון וזכאות (ועדות השמה) – במהלך השנה צוות בית הספר מאתר ילדים המקבלים סיוע במסגרת סל השילוב המוסדי אך למרות זאת מתקשים מאוד להשתלב במסגרת הכיתה וזקוקים ככל הנראה לסיוע נוסף. הקשיים בתפקוד יכולים לנבוע מלקויות למידה, קשיים רגשיים, חברתיים, או התנהגותיים, או שילוב ביניהם. במקרה כזה, צוות בית הספר יפנה להורים ויציע להם להתחיל

בתהליך בקשה לוועדת אפיון וזכאות. במידה וההורים מסכימים, בית הספר ימלא טופס בקשה עליו חותמים ההורים. קיומה של וועדת אפיון וזכאות תלוי בהגשת "מסמך קביל"- אבחון פסיכודידקטי תקף, או אבחון רפואי רלוונטי (כתלות בקשיי הילד), אותו ההורים נדרשים להמציא עבור בית הספר. פסיכולוגית בית הספר לוקחת חלק בתהליך האיתור וההחלטה ומגבשת את המלצתה עפ"י המידע המתקבל מהמקורות השונים על הילד (בית ספר, הורים, תצפיות ומסמכים רלוונטיים). הפסיכולוגית תשתף את ההורים ואת הצוות בהמלצתה, לפני מועד הועדה. בסופו של התהליך, תתקיים ועדת אפיון וזכאות (לטובת קביעת זכאות לשירותי החינוך המיוחדים). הועדה תתקיים בהסכמת ההורים ובנוכחות ההורים (פיזית או וירטואלית). במקרה של הורים גרושים, שני ההורים צריכים להיות נוכחים או לחילופין לספק הסכמה בכתב לביצוע הועדה ללא נוכחותם. הפסיכולוגית נוכחת ומשתתפת בוועדה בכדי לסייע להורים ולבית הספר להציג לוועדה את הילד ואת צרכיו ולתת את חוות דעתה המקצועית. מטרת הפסיכולוגית בוועדה היא לסייע להשמיע את קולו של הילד, להיות לו לפה ביחד עם ההורים, לטובתו ולטובת צרכיו.

8. הפניה להמשך בירור מקצועי- פעמים רבות לאחר תצפית והתייעצות נפנה את ההורים יחד עם ילדם לבירור מקצועי מעמיק יותר אצל גורמים מקצועיים נוספים רלוונטיים בקהילה. מומלץ להגיע לגורמים השונים עם מכתב הפניה מצוות בית הספר או מפסיכולוגית המסגרת המתאר את תפקודו של הילד בבית הספר ואת הצורך בהמשך בירור.

9. חירום לאומי/יישובי/משפחתי - הפסיכולוגית מגיעה לבית הספר ומייעצת לצוות לגבי כל אירוע חירום לאומי/יישובי/משפחתי בו שותפים ילדי בית הספר. אנא ידעו את היועצת אם ילדכם נחשף במשפחה או בסביבת מגוריו למצבים חריגים, בכדי שנוכל לסייע לו. מצבי חירום יכולים להיות: גירושין, חשיפה לנגיף הקורונה, פטירה במשפחה, מחלה, משבר כלכלי, מצב בטחוני מעורר, פגיעה מינית או פיזית, חשד למצב אובדני וכדומה.

10. פתיחת תיק חסוי בשפ"ח- התערבויות קצרות של הפסיכולוגית (4-1 מפגשים/ תצפיות/ התייעצויות) יתועדו לרוב באופן ידני על ידי הפסיכולוגית, ללא פתיחת תיק. במקרה של התערבות ממושכת יותר, יפתח בהתאם לנהלי משרד החינוך, תיק **חסוי ידני ומוחשב בשפ"ח**. כל המידע המצוי בתיק הינו מסווג וסודי בהתאם לכללי הטיפול בתיק רפואי. העברת חומר מתיק זה לגורם כלשהו תלויה בהסכמה כתובה מצד הורי התלמיד.

ולסיום, כמה מלים על שיתוף פעולה....

שיתוף פעולה, שקיפות והעברה יעילה של מידע בין צוות בית הספר והורי התלמידים ובין ההורים לצוות, מסייעת לתחושת הביטחון והאמון של הילד במבוגרים המשמעותיים בחייו, ומביאה לרוב לתכנון מושכל של התערבויות המונעות התפתחות קושי עתידי או העצמה של קושי קיים העלול להפריע לילד בתפקוד בתחומי החיים השונים. ככל שההתערבות נעשית קרוב להופעת הקושי, כך יהיה פשוט יותר לטפל בו. התערבות יעילה יותר ככל שהיא כוללת מבוגרים רבים יותר בסביבתו של הילד ובראשם הורי הילד וצוות בית הספר.

שנה טובה של שותפות לטובת התפתחות מיטבית של ילדי באר יעקב

ניתן ליצור קשר ישירות עם צוות השפ"ח בכל עת

08-957-9842 ,shapach@b-y.org.il

ד"ר דבי כהן
מנהלת שפ"ח באר יעקב

מיכל בן חיים
פסיכולוגית חטיבת הביניים
"נווה נחום"

יוסף קליינר
פסיכולוג החטיבה החדשה